

Bebetonozva...

Hazánk uniós csatlakozásának lehetősége miatt előtérbe került regionális politika anomáliái egyre élesebb ellentéteket szülnek. A hírek szerint Mádl Ferenc köztársasági elnök is hatpárti egyeztető tárgyalást kíván összehívni amely a regionalitás vitatott kérdéseivel foglalkozna. Térségünkben pedig a Dél-alföldi Regionális Fejlesztési Tanácsnál bekövetkezett működési, személyi változások kapcsán szintén felmerültek feloldhatatlannak látszó problémák.

Az uniós elvárásaként megfogalmazott regionális politikának ugyanis még a valódi csirái is alig-alig lelhetőek fel. Nem csoda, hiszen egy túlcenralizált térszerkezetű, illetve társadalmi berendezkedésű ország „gondolkodásmódjába” nehezen illik bele a valódi regionalizmus, a térségi szemlélet érvényesítését garantáló feltételek biztosítása. De ugyanez mondható el a decentralizáció elvének érvényesítéséről is, hiszen a térségi, megyei jelentőségű ügyek tekintélyes részét a központi hatalom irányítása alá tartozó intézmények, szervezetek intézik, miután a helyi hatóságoktól megvonták ezeket a jogköröket. De akkor ki és hogyan képviselje egy-egy tájegység, régió érdekeit, határainkon belül, illetve Európában? Erre próbált lehetőséget teremteni a DARFT szűk szakmai csapata is. A Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyét magában foglaló régió ügyeit olyannyira eredményesen képviselték, hogy a Dél-alföld nagy összegű uniós támogatásokat nyert, amelyek felhasználása a közeljövőben várható. A helyzet mégsem közelíthető meg ilyen egyszerűen, hiszen a DARFT legfőbb vezető testülete, az elnökök tanácsa jobb megoldásnak tartotta, ha az országos gyakorlathoz hasonlóan itt is – évenkénti váltással – a megyei közgyűlési elnökök látják el a DARFT elnöki teendőit.

A valódi regionalizmusért aggódók jogosan hangsúlyozzák: a mindenkori kormányzat torz intézményi struktúráját szorgalmaz, amellyel fenntartható a központi elosztás rendszere. A regionális területfejlesztési tanácsok döntéseibe ugyanis többnyire csak formálisan szólhatnak bele a helyi szereplők, a minisztériumi képviselők túlsúlya miatt. Miután a regionális tanácsoknak nincs igazi, választott döntéshozó testülete, az uniós pedig nem köti ki mekkora legyen egy régió, így – tekintettel a vármegyarendszer hagyományaira – felvetődik az a lehetőség is, hogy a megyék lássák el a regionális célokat szolgáló feladatokat.

A gond „csupán” az, hogy az utóbbi években erőteljesen megcsorbították a megyék döntéshozó funkcióit. Így jelenlegi formájukban alkalmatlanok lennének az európai mércével mért regionalizmus képviselésére. Az ellentmondásokat csak a nagypolitika lenne képes feloldani. A döntéshozásban viszont sokkal inkább a középszent megosztására irányuló törekvések érvényesülnek, amelyek az egypólusú, Budapest-centrikus Magyarország és ezzel a mindenkori politikai elit hatalmi pozíciójának, pénzszó funkciójának „bepetonozását” szolgálják, útban Európa felé...

Kistérségi aggodalmak a Dél-Alföldön

Veszélyben a regionalizmus?

A kormány előretolt bástyájává változtatta a régiókat az a törvény módosítás, amely megnövelte a minisztériumok képviselőit a regionális tanácsokban, s lehetővé tette Nógrádi Zoltán ügyvezető elnök eltávolítását – véli a DATTE elnöke.

A Dél-alföldi Területfejlesztési Társulások Egyesületét (DATTE) a makói kistérség kezdeményezésére Bács-Kiskun, Csongrád és Békés önkormányzati társulásai hozták létre. A DATTE így a régiót alkotó önkormányzatokat tömöríti, az ő érdekeit védi. Ez utóbbi szerep azonban igazán akkor került előtérbe, amikor a jelenlegi kormány a területfejlesztésről szóló törvény módosításával megnövelte a kormányképviselők számát a regionális tanácsban, s felére csökkentette a kistérségek képviselőit.

Buzás Péter, a DATTE elnöke, Makó polgármestere elmondta, hogy a szervezet, mivel önkormányzatok alkotják, szükségszerűen lojális; nem helyezkedhet szembe a mindenkori kormánnyal. És nehéz helyzetben van, amikor olyan kabinetet dolgozik együtt, amely egyszerűen nem figyel erre az oldalra.

Tény, hogy a szocialista kormányzati ciklusban elfogadott területfejlesztési törvénynek szinte csak egyetlen erőnyom volt: az, hogy megszületett, és arra készítette a magyar önkormányzatokat, hogy egyre többet pályázzanak; hogy elkezdjék tanulni az euróbuokrácia működését. Az uniós példa alapján nyil-

A makói ipari park is megérezhetheti, ha a döntések „elmennek” a kistérségből. (Fotó: Schmidt Andrea)

vánvaló, hogy a régiók kialakulása akkor eredményes, ha az egy alulról, vagy legalább alulról is építkező folyamat. Mi ezért alakítottuk meg a DATTE-t és vállaltunk jelentős szerepet abban, hogy megalakuljon a regionális fejlesztési tanács. Akkoriban a kamarák és a megyéknél bekevert két-két kistérség kiemelték a minisztériumok képviselőit. A mostani ciklusban elfogadott módosítás nyomán a minisztériumok felé billent a mérleg. Én sem cáfolom azt a

véleményt, miszerint így a regionális tanács a felülről érkező akarat végrehajtó szervévé, a kormány előretolt bástyájává vált. Nógrádi Zoltán posztjának megszüntetése, az ő eltávolítása pedig azért döbbenet meg, mert az az ember ért ahhoz, amit csinált. Amikor megválasztották, én is rá szavaztam, s eszembe sem jutott, hogy ő fideszes, s nekem, MSZP-s létemre, talán nem kellett volna voksolnom – mondja a polgármester.

A kistérségek már a törvény módosítás óta érzik a

változást. Korábban a DARFT minden ülés előtt elküldte a tárgyalandó anyagot a DATTE-nak, véleményezésre. A Nógrádi leváltásáról szóló előterjesztést már el sem küldték; csak az ülés előtt osztották ki. A DATTE elnöke úgy látja, mindez azt jelzi, hogy a kistérségek egyre kevésbé lehetnek részesei azoknak a döntéseknek, melyeket a régió hoz. Az, hogy a megyék megerősödnek, azt eredményezheti, hogy mindig a régió soros elnöki tisztét betöltő megyei el-

nöknek lesz a legnagyobb ráhatása a fejlesztésre szánt pénzek elosztásakor. Ez pedig túlmegy a lobbihatáron; hosszú távon a megyék harcához vezet, és a regionalizmus legfontosabb értékét kérdőjelezi meg.

– Olyan volt ez, mint amikor lelkes emberek másznak fölfelé a létrán. Akik odafönn vannak, megvárják, hogy majdnem fölérték, aztán ellökik a létrát. Ehhez a művelethez csak erős emberek kelljenek.

Bakos András

Csorbát szenvedett az érdekképviselet

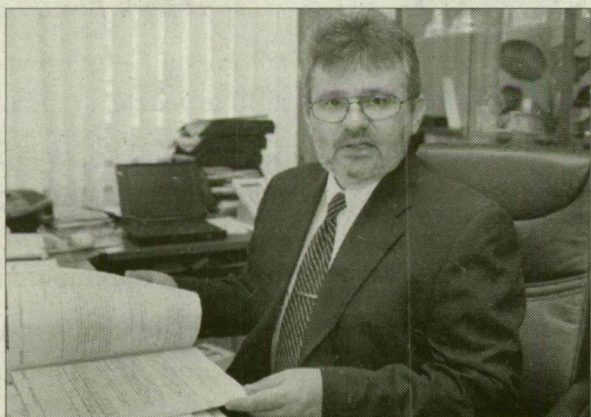
Rámozdulnának a vállalkozók

„A Dél-alföld mintarégiós szerepköre olyan pénzügyi, illetve adminisztratív lehetőségeket teremtett, amelyek előnyeit jó lenne a jövőben is érzékelni, annak ellenére, hogy tudjuk: a DARFT – bizonyos értelemben – válsághelyzetet él át.” Szeri István, a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnökének véleménye a szakemberek szerint aligha vitatható.

Szeri István, aki „történelmileg” is végigkísérte a megye, illetve a régió fejlődését szolgáló eddigi erőfeszítéseket, mi több: abban folyamatosan jelentős szerepet vállalt, kérésünkre nemcsak a jelenlegi gondokat értékelte, de egy várható jövőképet feltevéleire is rámutatott.

– Ön is egyetért azzal a véleménnyel, mely szerint a regionális érdekek képviselete komoly csorbát szenvedett azzal, hogy a területfejlesztési törvény módosításával kizárták a kamarákat a regionális fejlesztési tanácsokból?

– Igen. Sajnálatos, hogy nem vehetünk részt a tanács döntéseiben, de a DARFT az operatív fejlesztési programok elkészítésére igyekezett bevonni a helyi kamarákat is. Tudni kell: lényegében a Dél-alföldön, a szűkös lehetősé-

Szeri István: – Jó marketingmunka is kell a régióban termelt, illetve előállított hungarikumok világgia piacra juttatásához. (Fotó: Miskolczi Róbert)

gek ellenére, jó működési struktúrában folyt a munka. Ezért remélem, hogy a regionális fejlesztési tanács titkársága, valamint a feladat-végrehajtásra szakosodott kht. is Szegeden marad, hiszen itt már rendelkezésre áll egy kiváló szakmai team. Az ő munkájuknak is köszönhető, hogy térségünk több uniós pályázaton sikeresen szerepelt.

– Akadnak azonban akik a Phare-támogatások elnyerését inkább hátránynak, mintsem előnyként értékelik, hiszen azokra hosszú ideig kell várakozni. Ugyanakkor a kormányzat által az ezen körből kimaradt négy régióknak juttatandó pénz hamarabb „lehívható”.

– Valóban csúszik a brüsszeli pályázatok kiírása, amelynek okát nem ismerjük. Pedig az operatív programokban megfogalmazott célokra biztosan sok vállalkozó „rámozdulna”. Ennek érdekében, kihasználva a Duna-Körös-Maros-Tisza eurorégiós együttműködés keretében igénybe vehető Phare-CBC, határon átnyúló célokra igényelhető uniós támogatást is, a temesvári kamarával közösen pályáztatunk és el is nyertünk 25 millió forintot egy üzleti információs központ, illetve rendszer létrehozására. A gazdasági kapcsolatok felgyorsítása ugyanis nem várhat magára, hiszen például Jugoszlávia is új lehetőségeket kínálhat a dél-alföldi vállalkozóknak.

Ugyanakkor hangsúlyoznom kell: komolyan lobbizunk az M5-ös, az M43-as útért, s a Temesvár–Kikinda–Szeged vasútvonal kiépítéséért is.

– A régió fejlődését elősegítő „kötési pontok” közül melyeket tartja a legfontosabbnak?

– Véleményem szerint a mezőgazdaság és a hozzá kapcsolódó feldolgozóipar, az idegenforgalom és a hungarikumok világgia piaci „bevezetése” elsődleges feladat. Ezek pedig regionális szinten kezelendő, főként gazdasági, illetve marketingkérdések. Ezért is tartanám veszélyesnek, ha a valódi célok kezelése, a DARFT váltsága miatt, a megyék és városok párharcára szűkülne. A döntéshozó grémiumnak nem szabad engednie, hogy bárki ebbe az irányba terelje a régiós ügyeket. Azzal ugyanis tisztában kell lenni, hogy az Európai Unió a régiók Európája. Ezért nálunk is előbb-utóbb létre kell hozni egy, a megyék-nél nagyobb közigazgatási egységet, amelyhez hozzá kell igazítani az intézményrendszerket is. Ebben persze minden megyeszékhely megkapja majd a feladatát. A munkamegosztás azonban mindig reális, szakmai szempontok, a felkészültség alapján kell meghatározni, semmiképpen sem politikai vagy szűk, helyi érdekek, esetleg egyéni szimpátia mentén.

Hiábavaló a civil szféra összefogása?

„Történelmi felelőtlenség”

A elmúlt években a Dél-alföld társadalmi, gazdasági, szakmai szereplőinek közös gondolkodási folyamatában a regionális szemlélet, tervezés és cselekvés – a regionális kohézió – olyan összetett és alkotó együttese bontakozott ki, amely a térségi reformfolyamatok mozgósító erejévé tudott válni. A civil szervezetek véleménye szerint nem szabad megengedni, hogy ez a tendencia bármilyen ok miatt is megtörjön.

A Dél-alföldön az utóbbi évek alatt a szellemi műhelyek, társadalmi-gazdasági szereplők, kistérségek, civil szervezetek olyan meghatározó együttműködés jött létre, amely biztosította a regionális építkezés érdemi bázisát, szervezeti kibontakozását. Ez a partneregyüttes eddig át főlegbe tudott kerekedni a szűk körű, helyi önzéseken, elzárkózási göröcsökön abróncsait, megteremtve az együttműködés régióhatáron is túlmutató példáját, emelte ki Besenyi Sándor, a Dél-magyarországi Civil Szervezetek Szövetségének elnöke, aki a régió Phare-program koordinátoraként már a kezdetektől figye-

lemmel kísérhette a DARFT „történetét”. – Kár, hogy mai döntőkeinknek sajnálatosan kevés része volt ebben a folyamatban. Talán ezért is kezelik szinte már elutasítóan az eddigi eredményeket – no meg most jött el az eddigi munkát visszaigazoló támogatási alapok felosztásának az ideje – hangsúlyozta.

Véleménye szerint aggodalomra adhat okot az, hogy a regionalitás koordinációja leszűkül a közvetlen forrásigazgatásra, pedig a további stratégiai tervezés és szervezés, a nemzetközi és szakági támogatások igénylése, a pályázati gyakorlat nem törhet meg. Sőt! Ki kell mutatni a európai normáknak megfelelő (a források jelentősebb része tudniillik uniós támogatás) szakmai-pénzügyi kontroll rendszerét is.

Az pedig eleve hibás gondolat – mutatott rá a civil szervezetek álláspontját is képviselő Besenyi Sándor – hogy a régiót érintő összetett feladatokat a másra hivatott és rendszeresített megyei területfejlesztési munkaszervezetek vagy

önkormányzati apparátusok szakmailag és méreteiben képesek lesznek kezelni, bármennyire is hívei a regionalizmusnak.

– A DARFT-nál bekövetkezett változások, a megyei erődítmények mögé visszafaroló döntéshozók olyan lépése, amely egy jó ideje meghaladott állapot visszarendezésére irányuló kísérlet. Ez ellen szakmai megfontolásból és elkötelezettségből is szó kell emelnünk. A regionalitás integráció egyik legfontosabb térségi területének tekintettük a regionális építkezést. Ezért döbbenően fogadtuk a történeteket, miközben az Európai Bizottság éves, Magyarországáról szóló jelentése is hangsúlyozza: „A regionális döntéshozatali keretek komoly aggodalomra adnak okot a hatékony döntéshozatali képesség és a programozási alapelvek vonatkozásában”. Olyan helyzetben, amikor a legidősebb tennivalónk a fejlesztési folyamat erősítése lenne, a visszalépést választani és erőszakolni, történelmi felelőtlenség – tette hozzá a civil szervezetek elnöke.